

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จริยธรรมถือเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ การอยู่ร่วมกันของสังคมจะปกติสุขได้จะต้องมีจริยธรรม ซึ่งคำว่า จริยธรรม หมายถึงความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่าธรรม มีความหมายหลายประการ เช่น ความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำสองคำมารวมกันเป็น “จริยธรรม” มีความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักแห่งความประพฤติ”^๑ หรือ “แนวทางของการประพฤติ”^๒ รวมความว่า จริยธรรม หมายถึงแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม จริยธรรมจึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าอะไรควรประพฤติควรปฏิบัติ^๓ แต่จริยธรรมไม่ใช่กฎหมาย ไม่ใช่จารีต เพราะกฎหมายมีสภาพบังคับให้คนทำตาม มีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน คนอาจเคารพกฎหมายเพราะกลัวกฎหมาย คนยึดถือจารีตเพราะกลัวความผิดแผกจากสังคม แต่จริยธรรมไม่มีบทลงโทษ คนมีจริยธรรมเพราะมีแรงจูงใจหรือสำนึกในใจ โดยทั่วไปจริยธรรมมักจะอิงอยู่กับศาสนา ทั้งนี้เพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ชี้ให้เห็นว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพุทธศาสนา”^๔ ศาสนาพุทธกำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันว่าอย่างไร นั้นหมายความว่าได้กำหนดหลักจริยธรรมไว้ให้ปฏิบัติอย่างนั้น^๕ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จริยธรรมจะอิงอยู่กับหลักคำสอนทางศาสนาอย่างเดียว แท้ที่จริง จริยธรรมยังหยั่งรากอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนชนกปราชญ์คนสำคัญ เช่น อริสโตเติล ค่านั้ คานธี ก็ได้มีส่วนเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคม

^๑ สุริยา จารยะพันธ์, “ความคาดหวังของคณะกรรมการร่างจรรยาครู ผู้ปกครองและนักเรียนต่อจริยธรรมที่สำคัญสำหรับครู”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗X, หน้า ๑๓.

^๒ พระมหากันต์ วฑฒนวิโส (มโนวัฒน์), “เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในจริยศาสตร์ของค่านับในพุทธจริยศาสตร์ตามทัศนะของพระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑.

^๓ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธศาสนากับปรัชญา**, (กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๓), หน้า ๘๒.

^๔ สุริยา จารยะพันธ์, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๓.

^๕ **เรื่องเดียวกัน**, ๑๕.

ในทางการเมืองการปกครอง ผู้นำหรือที่เรียกว่านักการเมือง(Politician) มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้กลไกของระบบการปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ นักการเมืองจึงเป็นผู้มีอิทธิพลที่จะสามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกด้าน เพราะนักการเมืองมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และดำเนินตามนโยบายในการบริหารประเทศ เป็นผู้รับบทบาทสำคัญ ดังนั้น นักการเมืองที่ดีจะต้องเป็นผู้มีจริยธรรมในตนเอง เพื่อควบคุมความประพฤติตนเองให้ประพฤติเป็นไปในทางแห่งความดี พุทธศาสนา กล่าวถึงจริยธรรมทางการเมืองในพระสูตรพุทธศาสนาที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางของการบริหารบ้านเมือง หรือธรรมาภิบาลเมือง หรือธรรมะสำหรับผู้ว่า เป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ที่จะเป็นผู้นำในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นภาคการเมืองหรือภาคธุรกิจ ธรรมะในหมวดนี้ได้แก่ จักกวัตติสูตร, ทศพิธราชธรรม, อกติ ๔ เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้นำมีคุณธรรมเหล่านี้จะเป็นผู้นำที่ดีสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับองค์กรของตน นักปราชญ์นักคิดทางจริยธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการเมืองในสังคมไทย ที่กล่าวถึงจริยธรรมทางการเมืองการปกครองของนักการเมืองที่ดี ดังเช่น

พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า “ถ้าไม่มีธรรมะ ไม่มีพุทธศาสนา คนก็ขาดจริยธรรม สังคมก็ขาดความเอื้อเพื่อเกื้อกูล ถ้ามีแต่การเมืองการเศรษฐกิจ มีแต่กฎหมายบังคับใช้โดยอาชญา คนก็ตั้งต้น กร้าวร้าว เจ้าเล่ห์ เห็นแก่ตัว”^๖

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตฺโต) กล่าวถึงจริยธรรมของคนชั้นนำอย่างนักการเมือง นอกจากจะต้องมีจริยธรรมระดับสามัญทั่วไปแล้ว คือเรื่องศีล ๕ การไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายร่างกาย ไม่ทำลายชีวิตผู้อื่น ไม่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่ประพฤติผิดทางเพศ การไม่พูดจาโกหกหลอกลวง การไม่ดื่มสุรายาเมาสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งเป็นจริยธรรมพื้นฐาน และนักการเมืองที่ดีจะต้องมีหลักจริยธรรมประจำใจ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ที่เรียกว่าไตรสิกขา ๓ ได้แก่ ความสำรวมกายวาจาให้เรียบร้อย ชื่อว่าศีล, ความมีใจตั้งมั่น ชื่อว่าสมาธิ, ความรอบรู้ในกองสังขาร ชื่อว่าปัญญา เป็นต้น^๗

มานพ นักการเรือน กล่าวไว้ว่า หลักการปกครองของพระพุทธศาสนา มีประเด็นสำคัญที่นำศึกษาและควรนำมาประพฤติปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นมาในช่วงที่มนุษย์ถูกกดขี่สภาพ มีการถือชั้นวรรณะ เป็นการจำกัดสิทธิและหน้าที่ของมนุษย์ยังผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ไม่เท่าเทียมกันในทางสังคม โดยเฉพาะสังคมชนชั้นของอินเดียในสมัยนั้น ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติอริยะกะ ซึ่งเป็นผู้ผูกขาดอำนาจแต่เพียงเผ่าเดียวจนกระทั่ง

^๖ พุทธทาสภิกขุ, ธรรมะกับการเมือง, (สุราษฎร์ธานี : ไขยาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๗.

^๗ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตฺโต), รัฐศาสตร์และจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๕๔-๕๕

พุทธองค์ได้อุบัติขึ้นในโลก ทรงปฏิเสศการถือชั้นวรรณะทั้ง ๔ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ด้วยการยึดหลัก“อาวุโส”เป็นสำคัญ^๔

ในส่วนจริยธรรมตะวันตก มีรากฐานความเป็นมาและกระบวนการต่อเนื่องมิได้เกิดขึ้นลอยๆ แต่มีจุดกำเนิดจากปรัชญาพื้นฐานของมนุษย์ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ วิวัฒนาการด้านจริยธรรมตะวันตกจะทำให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของจริยธรรม ทั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของนักการเมืองที่สำคัญของตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดในช่วงต่อมา ได้แก่ โสเครตีส เพลโต อริสโตเติล ซึ่งมีสาระที่สำคัญ คือ โสเครตีส ได้สร้างหลักการสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ ความรู้เป็นสิ่งที่แสวงหาค้นพบได้ เป็นสิ่งที่อาจสอนและเรียนรู้ได้ เพลโต มีแนวคิดหลักด้านจริยธรรมว่า ผู้ปกครองหมายถึงนักปราชญ์ (Philosopher King) หรือผู้ทรงธรรมควรเป็นผู้ปกครองและมีความรู้ คือ คุณธรรม จึงจำเป็นต้องแสวงหาและฝึกฝนอบรมคนที่ดีที่สุดในสังคมเพื่อเสริมสร้างผู้ปกครองที่เป็นธรรม เพลโต แบ่งประเภทของคุณธรรมออกเป็น ๔ ประเภท คือ ปรีชาญาณ ความกล้าหาญ การรู้จักประมาณ และความยุติธรรม^๕ ปรัชญาการเมืองของอริสโตเติลมุ่งจริยธรรม เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อวางมาตรฐานความประพฤติปฏิบัติและข้อวัตรทางศีลธรรมจรรยา อันหมายถึง กฎหมายซึ่งแจกแจงออกเป็นแบบแผนทางสังคมและระบอบการปกครอง รวมทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมที่ราษฎรจะต้องประพฤติปฏิบัติตน ทั้งหมดเรียกว่า “รัฐธรรมนุญ”คุณธรรมหลักตามแนวคิดของอริสโตเติล มี ๔ ประการ คือ ความรอบคอบ ความกล้าหาญ การรู้จักประมาณ และความยุติธรรม

ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมนักการเมืองนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาวิจัยและเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมการเมืองในปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นว่า จริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ตามทัศนะพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนักการเมืองนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาวิจัยและเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมการเมืองในปัจจุบัน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดจริยธรรมนักการเมืองทั่วไป
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาจริยธรรมการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
- ๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์การแก้ปัญหาจริยธรรมนักการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากคัมภีร์และเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องจริยธรรมกับแนวคิดการเมืองในทางปรัชญาตะวันตกและปรัชญาตะวันออก และจริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

^๔ มานพ นักการเรือน,ผศ.ดร.,พระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬารามราชวิทยาลัย,๒๕๕๐),หน้า ๓๒.

^๕ ลิขิต อธิวิเศษ,ดร.จริยธรรมการเมืองตามแนวคิดตะวันตก,(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑.

๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ **จริยศาสตร์** หมายถึง วิชาที่เป็นหลักการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หรือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยมาตรฐานความประพฤติ

๑.๔.๒ **จริยธรรม** หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

๑.๔.๓ **จริยธรรมนักรการเมือง** หมายถึง หลักเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติที่ดีหรือการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งงามของผู้ทำหน้าที่ทางการเมือง

๑.๔.๔ **นักรการเมือง** คือ บุคคลสาธารณะ และทำหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชน

๑.๔.๕ **ผู้นำ** หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถทำหน้าที่นำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ

๑.๔.๖ **นักรการเมืองแนวพุทธ** หมายถึง ผู้นำทางการเมืองที่ตั้งอยู่ในศีล ๕ ข้อ ซึ่งเป็นศีลพื้นฐานในพุทธปรัชญาเถรวาท

๑.๔.๗ **มโนธรรม** หมายถึง ธรรมะ หรือ หลักสำหรับกำกับบังคับใจให้ตระหนักสำนึกในผิดชอบชั่วดี และหมายรวมถึงความละเอียดใจและการเกรงกลัวบาปด้วย

๑.๕ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๑ **มยุรา อูเรนทร์** ได้ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในงานวิจัย เรื่อง พระพุทธศาสนากับการเมือง : กรณีศึกษาการปฏิบัติตนของนักรการเมืองในปัจจุบัน สรุปผลการวิจัยได้ว่า นักรการเมืองที่ดีและมีคุณภาพควรปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมการวางตนตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ควรมีธรรมะ ๘ ประการ คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งวาจาใจ และการกระทำ มีความเที่ยงธรรม หรือเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ มีสัจจะ รักษาคำพูด พูดจริง ทำจริง และมีความจริงใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่การงานเพื่อส่วนรวม มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อส่วนรวม มีเคารพและปฏิบัติตามมติส่วนรวม มีความเคารพที่ประชุมและรักษาความลับของที่ประชุม ตามที่ระเบียบกำหนด หลีกเลี่ยงอบายมุขและหมั่นประพฤติตนในทางเจริญ^{๑๐}

๑.๕.๒ **สุวิน สุขสมกิจ** ได้ศึกษาภาวะผู้นำในระดับท้องถิ่นในงานวิจัย เรื่อง พุทธปรัชญากับการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ศึกษากรณีกลุ่มผู้นำระดับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า หลักพุทธปรัชญามีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะหลักพุทธปรัชญามีหลักธรรมสำหรับการปกครองตนเองและผู้อื่น หลักในการสร้างสัมพันธภาพอันดี ความสามัคคีของหมู่คณะและความดีงามแห่งสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้นำที่ปฏิบัติตามหลักพุทธปรัชญายังก่อให้เกิดอำนาจทางใจหรืออำนาจแห่งธรรมที่จะทำให้ผู้อื่นรัก ศรัทธา และเชื่อถือด้วยความจริงใจ อำนาจนี้เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามหลักความดี ความงาม และความเจริญ อันถูกต้องตามหลักแห่งเหตุผลที่เกิดขึ้นจากปัญญาผู้นำชนิดนี้จะมีธรรมมาภาพ แต่ผู้นำประเภทนี้จะเป็นผู้นำในทางวิญญูณ (Spiritual Guide) โดยจะใช้อำนาจเพื่อการครองใจผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นศรัทธา และเชื่อฟัง

^{๑๐} มยุรา อูเรนทร์, “พระพุทธศาสนากับการเมือง:กรณีศึกษาการปฏิบัติตนของนักรการเมืองในปัจจุบัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๖.

สามารถชักจูงโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตามไปในทางที่ถูกต้อง โดยมิจำเป็นต้องใช้อำนาจการบังคับ การให้รางวัล การให้คุณให้โทษ ตามระเบียบแบบแผนหรือธรรมเนียมใดๆ ทั้งนี้ หลักพุทธปรัชญาจึงมีค่าสำคัญในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเสริมภาวะผู้นำ^{๑๑}

๑.๕.๓ พระมหากันต์ วฑฒนวโรโส (มโนวัฒน์) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์การตัดสินจริยธรรมในจริยศาสตร์ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในจริยศาสตร์ของค่านี กับในพุทธจริยศาสตร์ตามทฤษฎีของพระพุทธเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) สรุปความได้ว่า จริยศาสตร์ของค่านีให้ความสำคัญกับหน้าที่หรือพันธะทางศีลธรรมซึ่งมีลักษณะที่ตายตัวแน่นอน แบบกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ โดยพิจารณาความถูกต้องของการกระทำจากธรรมชาติภายในของการกระทำเอง ความดีในจริยศาสตร์ของค่านีจึงขึ้นกับเจตนาดีโดยปราศจากจากเงื่อนไข ไม่มีแรงจูงใจทางอารมณ์หรือความรู้สึกใดๆ มาประกอบ นอกจากแรงจูงใจที่เป็นหลักการเท่านั้น นอกจากนั้นเจตนาดีจะต้องสัมพันธ์กับสิทธิทางจริยธรรมในความหมายที่ว่า มนุษย์มีสิทธิบางประการในฐานะที่เป็นมนุษย์ และมีความเสมอภาคกัน สิ่งที่มีคุณค่าในตัวเองจะต้องไม่ขึ้นกับปัจจัยหรือเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ค่านีได้เสนอหลักสำคัญ ๓ ประการของกฎศีลธรรม คือ ๑. หลักความเป็นสากล ๒. หลักของมนุษย์ในฐานะที่มีเป้าหมายในตัวเอง ๓. หลักความเป็นตัวเอง

ส่วนพุทธจริยศาสตร์นั้นเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม นอกจากจะดูที่กรรมหรือเจตนาแล้ว ยังต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมทางสังคมด้วย เจตนาในการประกอบกรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ความดีความชั่วเกิดจากการมีเจตนาที่ประกอบด้วยกุศลมูลและอกุศลมูล ในการกระทำของมนุษย์เอง ส่วนสังคมนั้นมีส่วนในการพิจารณาเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรม ก็เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมจึงอาจสรุปได้ว่า ๑. ความเป็นคุณและโทษต่อชีวิตหรือต่อจิตใจและบุคลิกภาพว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นสภาพที่เกื้อกูลต่อจิตใจของตนเองหรือไม่อย่างไร ส่งเสริมหรือบั่นทอนคุณภาพของจิตอย่างไร ๒. การกระทำนั้นเป็นการทำตนเองให้เดือดร้อนหรือไม่ ๓. คุณและโทษต่อสังคมว่าเป็นการกระทำที่เบียดเบียนผู้อื่นหรือไม่ ๔. มาตรฐานทางสังคม ซึ่งขึ้นต่อการใคร่ครวญตรวจสอบของวิญญูชนว่ากระทำนั้น วิญญูชนดีเตียนหรือสรรเสริญหรือไม่ อย่างไร^{๑๒}

๑.๕.๔ พระสุทธิชัย ทีฆายุโก (ยังสุข) ได้ศึกษาหลักจริยธรรมเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักจริยธรรม เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธศาสนานิกายเถรวาทและคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก จากการวิจัยพบว่าทั้งสองศาสนาเป็นศาสนาที่ประเสริฐล้ำเลิศที่สุดเท่าที่มนุษย์ชาติเคยได้รับมา พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักจริยธรรม และเป็นคำสอนของผู้อื่นพิสูจน์ได้ ให้ความสว่างแก่ผู้ปฏิบัติ เป็นที่พึ่งของโลก เป็นผู้นำทางใจให้แก่บุคคลและเป็น

^{๑๑} สุวิน สุขสมกิจ, “พุทธปรัชญากับการสร้างเสริมภาวะผู้นำ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำระดับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๒๔.

^{๑๒} พระมหากันต์ วฑฒนวโรโส (มโนวัฒน์), “การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในจริยศาสตร์ของค่านีกับในพุทธจริยศาสตร์ตามทฤษฎีของพระพุทธเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๕.

ผู้สอนให้บุคคลดำรงชีวิตตามคำสั่งสอนไปตามลำดับขั้น นับตั้งแต่ขั้นพื้นฐานต้น ชั้นกลาง และขั้นสูง โดยทั้งหมดนี้ก็เพื่อดับความทุกข์ร้อนในใจจนหมดกิเลส ปราศจากเครื่องร้อยรัด เพื่อบรรลุถึง “นิพพาน” หรือ “ความสงบอันสูงสุด” ส่วนคริสต์ศาสนา เป็นศาสนาแห่งความรัก รักแม้กระทั่งศัตรู ให้กรุณาเมตตาแก่คนทั้งหลายไม่เลือกหน้า กลายเป็นความรักสูงสุดที่เรียกว่า “Divine love” หรือที่เรียกในภาษากรีกว่า “Agape” คือความรักที่ไม่ปรารถนาสิ่งใดตอบแทน ผู้ปฏิบัติดังนี้ย่อมได้เข้าถึงสิ่งดีอันสูงสุดในชีวิต (Summum Bonum) ของพระเยซู^{๑๓}

๑.๕.๕ พระมนตรี สุปุติโก (บุตรติ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ของอาริสโตเติลกับพุทธจริยศาสตร์ จากการวิจัยพบว่ามีประเด็นสำคัญ ๓ ประเด็น คือ ๑. จุดหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์หรือความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ (Ideal life) ๒. เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมที่ใช้ตัดสินความประพฤติหรือการกระทำของมนุษย์ (Normative Ethics) และ ๓. คุณค่าทางจริยธรรม (Moral Value) จากการค้นคว้าวิจัยพบว่าในจริยศาสตร์ของทั้งสองทฤษฎีนั้น เป็นจริยศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักการทำความดีของมนุษย์ที่มีวิถีทาง (Means) เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย (End) เสมอ ดังนั้น การทำความดีจึงต้องมีวิถีทางหรือวิธีการต่างๆ มากมายเพื่อให้คนทุกคนหรือทุกชีวิตได้ปฏิบัติจนบรรลุเข้าถึงผลที่ต้องการ ซึ่งผลที่พึงประสงค์นี้ เป็นผลที่มนุษย์ทุกคนต้องการ (ผลที่ได้นี้คือเป้าหมาย) โดยส่วนใหญ่แล้วเป้าหมายของจริยศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงเรื่องความดีของมนุษย์หรือการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ ความดีหรือความสุข^{๑๔}

๑.๕.๖ พระสนนท จรณธมโม (เตียนวน) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวความคิดทางการเมืองของเพลโต กับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) จากการวิจัยพบว่า เพลโต ให้ทฤษฎีผู้นำทางการเมืองที่ดีว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและจิตใจแจ่มใสเบิกบาน และต้องให้ราชาปราชญ์ ถือเป็นผู้ปกครองที่ดีมีความรู้ ความอดทน ความยุติธรรม และความดีงาม ส่วนพระพรหมคุณาภรณ์ มองสภาพบริบททางการเมืองว่าเกิดจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก โดยมองลักษณะผู้ปกครองที่ดีจะต้องมีการสามัคคี (ความพร้อมทางด้านร่างกาย) จิตสามัคคี (มีเมตตา) เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรม ปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรม นักการเมืองจะต้องมีหลักจริยธรรมและคุณธรรม ส่วนสังคมการเมืองที่ดี เพลโตให้ความสำคัญของสังคมการเมืองที่ดี ปรากฏอยู่ในหลักอุดมรัฐว่า รัฐจะต้องมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดความสามารถของชนชั้นในสังคม มองปัญหาทางการเมืองส่วนใหญ่มาจากแนวความคิดจินตนาการของมนุษย์เอง และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ทัศนะต่อบริบทสังคมทางการเมืองที่ดั้น อยู่การพัฒนาการศึกษาคน เพื่อให้บรรลุจุดหมายหรือประโยชน์ ๓ ระดับ

^{๑๓} พระสุทธิชัย ทีฆายุโก (ยังสุข), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมในพุทธศาสนานิกายเถรวาทและคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๗.

^{๑๔} พระมนตรี สุปุติโก (บุตรติ), “การศึกษาเปรียบเทียบจริยศาสตร์ของอาริสโตเติลกับพุทธจริยศาสตร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๘.

อันได้แก่ ประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ภายภาคหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งก็คือมีจิตเป็นอิสระเสรีภาพ โดยมองสภาพปัญหาสังคมการเมืองเกิดจากเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค^{๑๕}

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่าจริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท มีความสำคัญยิ่งต่อหน้าที่และการดำเนินชีวิตในสังคม นักการเมืองที่ดีจะต้องเป็นนักการเมืองที่มีจริยธรรมอยู่ในจิตใจตลอดเวลา คือ การกระทำดี มีเจตนาดี(กุศลมูลเกิดขึ้นในจิต) มีวิธีการที่ถูกต้อง ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม และต้องคำนึงถึงผลที่ตามมาอันจะเกิดแก่ตนและผู้อื่นเป็นประการสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์เรื่องแนวคิดจริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อหาทางออกของปัญหาทางจริยธรรมการเมืองของนักการเมือง ในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อหาทางออกของปัญหาทางจริยธรรมการเมืองของนักการเมืองในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาและประโยชน์ต่อนักการเมืองในสังคมไทย

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ (Analytical Study Research) เกี่ยวกับจริยธรรมของนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท กับการเมืองทั่วไปและจริยธรรมของนักการเมือง โดยค้นคว้าจากคัมภีร์ทั้งพระไตรปิฎกและอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ตำรา และเอกสารงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือเป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Investigation) ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

- ๑.๖.๑ ศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ
- ๑.๖.๒ วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายจริยธรรมนักการเมืองในปรัชญาการเมืองทั่วไป
- ๑.๖.๓ วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

๑.๖.๔ วิเคราะห์เชิงปรัชญาระหว่างแนวคิดเรื่องจริยธรรมนักการเมืองในปรัชญาการเมืองทั่วไป กับแนวคิดจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท แล้วสรุปผลที่ได้รับจากการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- ๑.๗.๑ ทำให้ทราบแนวคิดจริยธรรมนักการเมืองทั่วไป
- ๑.๗.๒ ทำให้ทราบแนวคิดจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
- ๑.๗.๓ ทำให้ทราบการแก้ปัญหาจริยธรรมนักการเมืองแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

^{๑๕} พระสานนท์ จรณธมโม (เตียนวน) , “การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวความคิดทางการเมืองของเพลโต กับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๘.